

9 יוני 1959

מעריב

לוי יצחק הירושלמי • אי-אמון

האחת והיחידה: להתפטר ולהחזיר את המאנדאט ליד הציבור.
לא שרי מלגה אחת בלבד, ודאי לא שר אחד בלבד, ודאי ודאי לא סגן שר בלבד, נושאים באחריות למחול וצרכים... לשלם את המחיר בהתפטרותם. הממשלה כולה שוחפת למחול ולביוון — ולא רק בשל חוק האחריות הקולקטיבית — ומא חייבת ללכת.

כולה היא יוצרת אמונה של "פאניקה" ו"היסטריה" (זכות-היוצרים) לביטויים אלה שמורה לנאמנייה, ל"כוד" וגורמת לטלטולם של אזרחים טובים וישרים ורבים קתם אל ורועות היאוש.

ב שלושת השבועות שקדמו למלחמת ששת-הימים הסתערו אישים וחוגים אופוזיציוניים במדינה על הממשלה בכלל ועל ראשה בפרט בשל ה"מתנה" שגראתה בעניניהם ממושכת, אם לא מיותרת לגמרי. ייסרו או את לוי אשכול המנוח בשוטים ובקריבים בשל "נאם" מגומגם, באותו זמן נשמעה טענה, כי גמגום זה (שנגרם, כפי שנתברר, בגלל כתבי-יד לא ברורים) ערער את ה"מוראל" אם בגלל נאום אחד מפי אדם אחד נדרשה התפטרות הממשלה, או לפחות התפטרות שר הבטחון — מה לגבי ממשלה מגומגמת ללא הרף? אותם חוגים ואנשים ש"טיפסו" באותם ימים גורליים על לוי אשכול ודרשו את התפטרותו מתפקיד שר הבטחון — והם המרכיבים היום את הממשלה — כלום אין להם מידה מינימאלית של ביקורת עצמית?

המחול שנתגלה אור ליום אמור — שתוצאותיו עלולות להיות לא פחות חמורות ממחול מלחמת-הימים — מחייב את הממשלה להסיר את המסקנה

ה בעת אי-אמון בעצמה — זו הממשלה הברורה של הישיבה הרמטאית שקיימה הממשלה אור ליום אחרון. לכן הצעת אי-אמון בממשלה שהגישו סיעות ה"מערך" ו"שי"י היא מיותרת. לגביה חל "לא" מפורש של לא תוסיפו, או כל המוסיף גורע. כאשר הצעה זו תידון בכנסת ותעורר שם הצבעה — עלול להתקבל רושם אופטי מוטעה, כאילו הציבור עדיין רוחש אמון לממשלה.

יש עדויות למכביר המלמדות על שחיקת סמכותה של הממשלה ועל ערעור מעמדה בקרב האוכלוסייה הישראלית. לשם כך אין צורך לפנות אל ספרים של סכונים למיניהם. די לשוטט ברחובות עיר ולהאזין לרחשי-לב של אזרחים מכל החוגים ומכל המעמדות כדי לעמוד על נקודת-השפל שבה מצויה הממשלה. הציבור מתולק בדעותיו באשר למדיניות שצריך לנקוט כשעה זו במערכות הי כלכלה. אין יש תמונות-דעיים (או "קונסנזוס") אם להשתמש במלה החביבה על ראש הממשלה) באשר לעורך הרוחף במדיניות — ובאותה מידה כולם מאוהדים בדעה-הרגשה, שדבר כזה אינו בנמצא.

מה יש? אסור להתלבט? — בנוסח זה הטיב ראש הממשלה, מנחם בגין, ל"אחד השרים שהעלה שאלה-תמיהה על כינוס הממשלה לשיבת-לילה. בבהילות כזאת.

ודאי מותר להתלבט, לפעמים אף תובה להתלבט. מוטב לחשוב מאה פעמים ופעם לפני קבלת החלטה שיכולה להיות גורלית. אך לבטים אינם נושא להצגת ראויה, ובכלל, ראוי לזכור את דברי קוהלת: עת לכל חפץ, עת לחשוב, עת להתלבט — ועת להחליט ולעשות. שעת הלבטים — חלפה.

ה ודשים ארוכים מתוככים ומתמקחים בממשלה, בקואליציה ובקרב כל אחת מהסיעות שלה לגבי סוגיות שונות הכרוכות בתקציב-המדינה בכלל ובמערכת הסובסידיות בפרט. העניין אינו פשוט. יש לו פנים הרבה ומשמעויות הרבה. לא חר כל אלה — הרי זה ממש מדהים לשימוע, כי הממשלה, נדהמה מן ה"תוצאות הצפויות מצעדים אלה או אחרים שהיתה אמורה לנקוט בתחום הכלכלי, כלום ראתם מימיכם מטכ"ל, נדהם מ"מלחמה יוזמה על ידו? האם נתקללתם בי מטכ"ל הכריז על כיום כללי, מודיע על הזנת כוחות ועל חצייתם את הגבול — ולאחר מכן מזהיר ברבים, שכל זה לא היה אלא, תרגילי "מטכ"ל שניהג כן — חייב מיד לקנות את מקומו. האם לא כך כדיוק נהנה הממשלה בי ישיבה שכונסה באישון לילה וכיוון ש"כך — כלום לא מוטלת עליה חובה אלמנטרית — להתפטר ולהכריז על בחירות?

אין לתבוה על הממשלה הזאת, שי איבדה את רסן השלטון בכל הנוגע ל"עניי-הפנים", כאשר השרים ברובם אם לא כולם, שקועים ראש ורובם בעניי-חוץ — מה פלא בכך שמערכות-הפנים (ובמרכזן — מערכות כלכלה וחברה) ונחות, ורוקות ומסוקרות? אם שרים וח"כים רבים כל כך מהקואליציה מקדישים מאמציהם-ונפש רבים כל כך לחיפוש אחר "שמאלנות" ולגילוי "שמאלנים" בכל פינה ובכל חור — בלי לפסוח על הכנסת, שגם בה מסתרות, הבורות של "שמאלנים" כדברי שר המשפטים — לא ניתן להם זמן ולא נשתחרר אצלם מרץ לעשות את המוטל עליהם (ולא ל"דבר) בתחומי הכלכלה והחברה. אילו היתה זו בעיה פנימית של הממשלה ושל הקואליציה — זה היה מעניין ומרתק, אך לא גורלי. אלא שכאן מדובר בעניינים הנוגעים למדינת ישראל ולעם ישראל. הממשלה אינה משהקת עם עצמה בלבד — היא משפעת את המדינה